

هو العليم

خصوصیات و اعمال ماہ شعبان المعظم

شرح حدیث عنوان بصری - جلسہ ۲۱۱

بیانات

حضرت آیت اللہ حاج سید محمد محسن حسینی

طهرانی

قدس اللہ سرہ

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

وصلّى الله على سيّدنا و نبينا أبي القاسم محمّد

وعلى آله الطّيبين الطّاهرين، و اللعنة على أعدائهم

أجمعين

ایام ماه مبارک شعبان است و ماه مبارک رمضان را هم در پیش داریم. راجع به خصوصیت ماه شعبان کمتر مطالب مطرح شده، در حالی که ماه بسیار بسیار عظیمی است و راجع به فضیلت ماه مبارک شعبان، خیلی در روایات تأکید شده است. روایات زیادی داریم که ائمه در ابتدای ماه شعبان، خصوصیت این ماه را برای اصحاب خودشان متذکر می شدند و به خصوص روی روزه ماه شعبان که مقدّمه برای استعداد و آمادگی تلقی فیوضات و انوار الهی است، و خیلی این مسئله قابل توجه است. در هر جا که شما مشاهده می کنید که دعوت شده است برای یک

همچنین عنایات و فیوضاتی، در آن جا شما سفارش به [روزه را مشاهده می کنید: روزه بگیرد و بعد این کار را بکند. فلان روز روزه باشد. برای برآورده شدن حاجات سه روز را روزه بگیرد و بعد چه کند. لیلۃ الرغائب، روز قبلش را روزه بگیرد. در تمام این موارد ما مشاهده می کنیم که روزه در این جا نقش مهمی دارد برای تلقی این مسائل، برای تلقی این عنایات و تلقی این فیوضات.

همین قضیه در مورد ماه شعبان است که راجع به ماه شعبان داریم که رسول خدا فرمودند رجب شهرالله است و شعبان شهری. رجب ماه خداست و اختصاص به خدا دارد و ماه شعبان مربوط به من است و ماه رمضان هم مربوط به امت است. این خیلی مسئله است، مسئله قابل توجهی است که چطور این ماهها به این کیفیت ترتیب داده شده. آن حقیقت توحیدیه چطور در ماه رجب باید نزول پیدا کند و در آن نفس رسول خدا در ماه شعبان استقرار پیدا کند و از نفس رسول خدا در ماه رمضان به امت منتقل بشود. این سلسله ای که در این سه ماه ملاحظه

شده است خیلی قابل توجه است و در آن اسرار و رموزی است.

در ماه شعبان است که فیوضات الهی جنبه کثرتی پیدا می کند البته برای آن کسانی که استعداد دارند و قابلیت ادراک این مطلب را دارند به مرتبه ظهور و بروز خارجی می رسد، کأنّ جنبه بقا را در ماه شعبان، سالک ملاحظه می کند و آن حقائق را که در ماه رجب تلقی کرده در ماه شعبان یک یک از روی آن پرده برداری می شود و تا این که می رسد به ماه رمضان که در ماه رمضان آن جنبه عبودیت برای او به عنوان وارد شدن در رحمت واسعه پروردگار آن تجلی اش به آن کیفیت خواهد بود.

علی کلّ حال ماه بسیار مهمی است و من همین عصر بود با خودم فکر می کردم که راجع به خصوصیات این ماه آن مطالب را پی گیری کنم، بعد به یادم آمد که مرحوم آقا [علامه طهرانی] رضوان الله علیه ایشان در بعضی از این سال ها، در ماه مبارک شعبان، آن مناجات شعبانیه را برای دوستان ترجمه می کردند. و البته خب همه فقراتش نه، بعضی از فقراتش. و خود ایشان هم عادت داشتند که به دستور

استادشان مرحوم حدّاد رضوان الله عليه، در قنوت به خصوص، به فقرات مناجات شعبانیه مداومت داشته باشند. و بنده خودم زیاد می‌دیدم که مرحوم حدّاد رضوان الله عليه در قنوت این فقرات مناجات شعبانیه را قرائت می‌کردند و همین‌طور دستور می‌دادند و مرحوم آقا هم همین‌طور.

البته بعضی از دوستان پیشنهاد کرده بودند که آن ادعیه قنوت را که معمولاً بزرگان نسبت به آن ممارست داشتند، آن ادعیه را ما جمع‌آوری کنیم و پس از یک ترجمه مختصری در معرض و در اختیار رفقا قرار بدهیم که بنده با توجه به مسائل و شواغلی که داشته‌ام، متأسفانه هنوز توفیق این کار را به دست نیاورده‌ام، ولی امیدوار هستم که بتوانم این را هم در ضمن برنامه‌هایمان قرار بدهیم. دعاهایی که بزرگان می‌خواندند و از ائمه علیهم السلام رسیده، دعاهای بسیار بسیار پرمعنایی است و خوب است انسان در قنوت هر نمازی به مناسبت یک دعا بخواند. خیلی هم نیست، انسان می‌تواند این‌ها را حفظ کند و آن‌ها را بخواند.

از جمله دعاهایی که بنده مشاهده می‌کردم
بزرگان خیلی بر آن تکیه داشتند، همین فقرات
مناجات شعبانیه است که خوب است رفقا این را
حفظ کنند و در قنوت خودشان این مناجات را
بخوانند. حالاً نه همه‌اش را، همین فقراتی که خدمت
رفقا قرائت می‌شود.

به نظر رسید که پیش از پرداختن به مطالبی که
مربوط به ماه شعبان و رمضان هست، این فقرات را
یک ترجمه گذرایی داشته باشیم و بعد به سایر
مطالب تا آن حدودی که وقت و مجال اجازه می‌دهد
به سایر مسائل پردازیم.

در مناجات شعبانیه که خیلی مناجات عجیبی
است و قبلاً هم بنده عرض کرده‌ام که هر شب بنده
خودم مشاهده می‌کردم که بزرگان این مناجات را
می‌خواندند و یا این که گوش می‌دادند، یعنی یکی از
اشخاص می‌خواند و آنها به آن مناجات توجه
می‌کردند.

یک مطلبی را که در این جا لازم است خدمت
رفقا عرض کنم که بنده دیده‌ام در بعضی از موارد
وقتی که در جلسه‌ای یک شخصی دعایی می‌خواند،

سایر افراد حالا به مناسبت‌های مختلف، به خصوص در روز عرفه که دعای عرفه خوانده می‌شود سایر افراد همین کتاب دعا یا مفاتیح یا خودِ دعای عرفه را دست می‌گیرند و نگاه می‌کنند و می‌خوانند.

این قسم گرچه خب بالاخره خود شخص هم می‌خواند و ثواب دارد و علی‌کلّ حال خودش هم بهره‌مند است. اما آن تأثیری که در شنیدن دعا هست، آن تأثیر را این قسم دعا خواندن ندارد. وقتی شخصی دعا می‌خواند بهتر است سایر افراد به آن معنا و حقیقت دعا در دل خود توجه کنند، نه این‌که حالا فرض کنید که به زبان بیاورند و یا این‌که حتی بالاتر از این بخواهند به کاغذ هم نگاه کنند. آن حالت و آن معنویت و آن تأثیری که به واسطه شنیدن دعا برای انسان پیدا می‌شود، در نگاه کردن به دعا کم می‌شود. بنابراین در جلسات هر شخص که دعا می‌خواند بقیه فقط توجه کنند و گوش بدهند، سرشان را پایین بیندازند تا این‌که این تأثیر بیشتر باشد.

مرحوم آقا [علامه طهرانی] رضوان الله علیه

نسبت به مناجات شعبانیه خیلی تأکید داشتند و خودشان هم هر شب یا هر روز این مناجات شعبانیه را می خواندند و تأکید می کردند به دوستان که از این مناجات غفلت نورزند. واقعا مضامین عجیبی دارد. در این مناجات تمام خصوصیات وجودی انسان لحاظ شده است. تمام آن آثار وجودی و تصرفات انسان و کارهای انسان و افکار انسان و تخیلات انسان و توهمات انسان و آنچه را که انسان با آن سر و کار دارد و در ارتباطش با پروردگار و با کارهای خودش و با اعمال خودش، هرچه که هست تمام اینها را امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان یک آینه تمامنمای بشریت در معرض ظهور درآورده‌اند.

یک وقت تصور نشود که حضرت این مطالبی را که می گویند چنانچه که خیلی‌ها این اشتباه را می کنند خودشان از این مطالب مبرا هستند و جدا هستند و خودشان به این مطالب توجه ندارند و بلکه صرفا برای آموزش این دعا به افراد است که امیرالمؤمنین علیه السلام این دعا را می خوانند و کأنّ خودشان بر کنار هستند از آنچه را که خودشان دارند با خدا مناجات می کنند. اینها همه غلط است، امام علیه

السلام در مقام عبودیت، یکی از افراد است و تفاوت نمی‌کند، هیچ تفاوتی ندارد. امام علیه السلام در مقام مناجات با پروردگار، خودش را امام نمی‌بیند! این امام مال ماست. وقتی او دارد با خدا حرف می‌زند که دیگر در آنجا نمی‌گوید خدایا من امامم! معنا ندارد! خدایا من پیغمبرم! من پیغمبرم دارم با تو حرف می‌زنم! حواست را جمع کن! ملائکات را به صف کن! خوب! قشنگ! مؤدب بایستند، حرف‌های ما را بشنوند!

یا فرض کن امیرالمؤمنین، سیدالشهداء در روز عرفه، امام سجاد، همه، این‌ها وقتی با خدا دارند مناجات می‌کنند... بالاخره مناجات می‌کنند یا نمی‌کنند؟ این که نمی‌شود بگوییم که مناجات نمی‌کنند، نمی‌شود که بگوییم حرف نمی‌زنند، نمی‌شود که بگوییم خدا را مورد خطاب قرار نمی‌دهند.

حالا که خدا را مورد خطاب قرار می‌دهند چه می‌گویند؟ چطوری با خدا صحبت می‌کنند؟ آیا خودشان را امام می‌بینند و بعد با خدا مناجات

می‌کنند؟ خدایا حواست باشد که دارد با تو حرف می‌زند؟! خلاصه طرفت را باید بشناسی! طرفت خلاصه امام صادق است! با این علوم، با این تشکیلات، با این مسائل، با این ... خدا می‌گوید این‌ها را از کجا آورده‌ای؟ به رخ من داری می‌کشی؟ که این‌ها را به تو داده؟ امام صادق برای ما امام است، اما در مقابل خدا هم امام است؟ پیغمبر با آن عظمت برای ما پیغمبر است، و باید از او اطاعت کنیم و واجب است که پای خود را جای پای او بگذاریم، اما برای خدا هم پیغمبر پیغمبر است؟! برای خدا چیست؟ پیغمبر از ما نسبت به خدا در عبودیت پایین‌تر است! ما چقدر خودمان را نسبت به خدا عبد می‌دانیم؟ چقدر ما خودمان را نسبت به خدا ذلیل می‌دانیم؟ چقدر ما در برابر خدا احساس کوچکی می‌کنیم؟ رسول خدا از احساسی که ما داریم در ارتباط با پروردگار ... این که عرض می‌کنم شوخی نمی‌کنم‌ها! اگر نباشد، رسول خدا نیست، اگر نباشد علی مرتضی نیست، اگر نباشد سیدالشهداء نیست، اگر نباشد، نیست! آن مقداری که ما خود را خوار می‌بینیم، پست می‌بینیم، نسبت به مقام کبریائیت

حق، خود را ذلیل می‌بینیم، پایین می‌بینیم، ناچیز می‌بینیم، هیچ می‌بینیم، پوچ می‌بینیم، بدون هیچ اثر می‌بینیم، شما این را ضرب در بی‌نهایت بکنید و به حساب پیغمبر بگذارید. این را ضرب در بی‌نهایت بکنید به حساب امام سجاد بگذارید، ضرب در بی‌نهایت کنید، چون مقام معرفت آنها در آن حدی قرار گرفته است که همه وجود را درست در اختیار خدا قرار داده‌اند و هیچ چیزی با خود باقی نگذاشته‌اند.

ما نه، ما همه برای خودمان باقی داریم، اگر باقی نمی‌گذاشتیم که این بساط را راه نمی‌انداختیم! این اوضاع را راه نمی‌انداختیم! این دنیا را به هم نمی‌ریختیم، این بساط را درست نمی‌کردیم. پس معلوم است برای خودمان باقی می‌گذاریم، حساب و کتاب برای خودمان داریم.

آنها نه! آنها در یک همچنین وضعی نبودند. امیرالمؤمنین علیه السلام که این فقرات را عرضه می‌دارد، چه احساسی دارد؟ چه احساسی دارد؟ ما باید بیاییم یک خرده خودمان را نزدیک کنیم. حال

امیرالمؤمنین را، حال آن حضرت را، آن فهم و شعور و ادراک آن حضرت را، آن موقعیت آن حضرت را در قبال پروردگار، تا آن مقداری که فهم ما اقتضا می کند ... خب این را که فقط بزرگان می فهمند، ما که نمی فهمیم، اما ما هم به اندازه خودمان یک حرکتی بکنیم. تصور نکنیم که خب مناجات شعبانیه خیلی خوب است گفته اند بخوان ما هم می خوانیم. این فایده ای ندارد، یعنی فایده دارد ولی کم است. فایده دارد ولی فایده اش کم است. بیایم خودمان را در جایگاه امیرالمؤمنین قرار بدهیم، آن فهم و ادراکی که الان او دارد و با آن فهم و شعور و ادراک و معرفت و اطلاع بر مقام عزّ و کبریائیت حق، با همه این ها و از آن طرف ناچیزی و ذلّت و بی چیزی و خالی بودن دست ....

وقتی که امیرالمؤمنین بالای قبر سلمان با انگشت

روی خاک می نویسد:

وفدت علی الکریم بغیر زاد *** من الحسنات و

القلب السلیم

و حمل الزاد أقبح کلّ شیء *** اذا کان الوفود علی

الکریم

من وفود کردم، وارد شدم، داخل شدم، وارد شدم
بر کریم و بزرگواری در حالتی که هیچ چیزی از زاد
و توشه در دست ندارم. دستِ خالی، خالی خالی.
خالی خالی.

من فکر می‌کردم این عبارت امیرالمؤمنین
چیست آخر؟ آدم نمی‌فهمد. می‌دانید چرا
نمی‌فهمد؟ چون ما آنقدر از حقایق دور هستیم که
نمی‌دانیم آیا امیرالمؤمنین در این جا واقعا می‌خواسته
شوخی کند؟ خب در رابطه با سلمان روایات داریم
که **منا اهل البیت؛** او به ده درجه ایمان رسیده، چه و
چه ... خب سلمان کم نبوده است، ملحق شده بود،
تمام شده بود، کم نبود سلمان مسئله‌اش.

من وارد شدم بر یک کریم، بدون زاد و بدون
توشه و بدون ذخیره! و بدون بار و بنه، وارد بر کسی
شدم در حالی که هیچ چیزی دستم نیست **مِن**
الحسنات و القلب السلیم، نه حسناتی دارم، نه قلب
سلیمی. **و حمل الزاد أقبح کلّ شیء.** بعد حضرت
خودشان جواب می‌دهند، می‌گویند که نه، اتفاقا کار

بدی هم نکرده‌ام، خیلی هم کار خوبی کرده‌ام! آخر کسی که منزل بزرگی می‌رود برمی‌دارد غذایش را با خودش می‌برد؟ آیا به آن بزرگ بر نمی‌خورد؟ نمی‌گویند آخر مرتیکه اگر تو اینجا دعوت داری چرا ناهارت را برداشته‌ای آورده‌ای؟ تو که دعوت داری چرا زنبیلت را برداشته‌ای آورده‌ای این‌جا؟ خوب برمی‌خورد دیگر! حضرت می‌فرماید اتفاقاً خیلی هم کار خوبی این سلمان کرده که چیزی دستش نیست. اگر چیزی دستش بود، به خدا می‌گفت خدایا آمدم پیشت نگاه کن! این هم عبادات من، کارهای خیر من، انفاق‌های من، خیرات و مبرات من . . . .

خدا رحمت کند! یک شخص صالحی، یک عبد صالحی بود . . . حالا اسم نمی‌برم. بنده هم خوب با ایشان ارتباطی داشتم. یک شب من منزلش بودم. گفتند فلانی من در عمرم فقط یک کار کرده‌ام، یک کار کرده‌ام که آن را موقع رفتن به خدا عرضه بدارم. و آن این بود که شش ماه شب‌ها را تا به صبح بیدار بودم، شش ماه تمام! و صبح را هم تا شب روزه بودم. گفتم خدایا من از تمام عمرم، این یک کار را کرده‌ام که خلاصه بیاورم و عرضه کنم. همان‌جا [با

خودم] گفتم الهی شکر که من این یک کار را هم
نکرده‌ام! در دلم گفتم الهی من این یک کار را هم
نکرده‌ام!

پارسال بود، بله همین ایام و یا قبل از این‌ها ...
این الآن یادم آمد. بله، این قضیه فوت والده که پیش
آمده بود، خب بنده در همان بیمارستان بودم، منتظر
بودیم که ایشان را ببرند برای عمل و دیگر مشخص
هم بود که خلاصه قضیه به کجا می‌رسد، دیگر تقریباً
می‌شود گفت مسئله واضح بود. ما نشسته بودیم
کنار، من داشتم به این کلام امیرالمؤمنین علیه السلام
فکر می‌کردم، آخر این چطور می‌شود؟ **وفدت علی
الکریم** ... خیلی عجیب بود، نمی‌دانم چرا این یک
دفعه به نظرم آمد؟! که حضرت این را در روی قبر
سلمان با انگشت‌شان می‌نویسند، یعنی از زبان
سلمان می‌فرمایند که خلاصه سلمان یک همچین
حالی دارد، یک همچین کیفیتی دارد، یک همچین
موقعیتی دارد که هیچی دستش نیست، دارد می‌رود
سمت خدا ...

این سلمانی که الان ما هزار و یک کرامت و

معجزه برایش می‌شماریم ها! ولی وقتی پای واقعیت می‌آید جلو، پای حقیقت می‌آید جلو، پای وفود به مقام عزّ ربوبی می‌آید جلو، نه پای کارهایی که در دنیا انجام می‌شود، خیلی فرق می‌کند. یک وقتی سلمان می‌آید با آدم می‌گیرد می‌نشیند صحبت می‌کند، یک وقتی سلمان می‌خواهد کنار خدا قرار بگیرد، این دو مقام است، این دو موقعیت است. بله می‌خواهد در میان ما باشد، دیگر هر کاری که تصور می‌شود انجام می‌دهد. هر چه شما تصور کنید. بگویید ماه را نصف کن، می‌کند. مثل آب خوردن برایتان یک اشاره می‌کند، ماه دو نصف می‌شود. بگویید خورشید را نگه دارد، نگه می‌دارد. تمام این‌ها واقعیت دارد ها! اغراق نمی‌کنم. اصلاً برای این‌ها موجب وهن است! وهن است! این مسائل... مرده زنده کن، می‌کند! مس را طلا کن، می‌کند. هر چه شما بگویید! ولی همین سلمان که می‌خواهد برود در کنار خدا قرار بگیرد، می‌بینید هیچی نیست! هیچی نیست!

من در همان اورژانس کناری نشسته بودم روی صندلی، چند تا از دوستان و رفقا هم بودند، منتظر

بودیم تا بیایند و به قضیه رسیدگی کنند. این شعر
یک مرتبه به نظرم آمد، و راجع به آن همین طور فکرم
مشغول بود، که این چطور می شود انسان به یک
همچنین مسئله ای برسد؟ یک مرتبه دیدم که آمدند.
آن افرادی که باید بیایند آمدند، والده خدا رحمتش
کند ایشان هم این اواخر حالش خیلی تغییر پیدا کرده
بود، و به من می گفت مسائلمش را و من می دیدم که
مثل این که یک خبرهایی هست! آمدند و ایشان را
بردند. همین که ایشان را آمدند در آسانسور ببرند،
یک مرتبه دیدم من به جای ایشان خوابیده ام! من
رفته ام و به جای ایشان قرار گرفته ام و دارند من را
می برند بالا. یعنی به جای این که ایشان را ببرند، دیدم
که من را دارند می برند. یک دفعه گفتم که عجب!
پس قرار است که ما خلاصه برویم زیر چاقو و عمل
و ... خیلی خب! قرار است برویم برویم! برویم
بینیم چه می شود. این هم بد نیست! تا حالا نرفته ایم
بینیم. برویم این دوره را هم بگذرانیم. بعد دیدیم
نه، این جور نیست! بعدش دیگر یک چیز دیگری
است! دیگر برگشتی نیست! دیگر برگشتی نیست!

تا دیدم برگشتی نیست، گفتم: چه شد؟! نگاه کردم، دیدم تمام رفیق‌ها و دوست‌ها و صدیق‌ها همه رفتند کنار! همه در یک طرف ایستادند! نگاه به آن‌ها کردم، دیدم که عجب! این‌ها همه یک طرف کنار قرار گرفته‌اند و من انگار هیچ رفیقی در این دنیا نداشته‌ام! نگاه به قوم و خویش‌ها کردم، به فامیل کردم، نگاه کردم دیدم همه آن‌ها هم صفشان را تشکیل دادند. البته خب خیلی‌هایشان خیلی وقت است این را جلو انداخته‌اند و کار ما را راحت کردند! خب این صف را خلاصه درست کردند و برای خودشان ... عجب! نگاه به آشنایان کردم، این همه ما در این مدت آشنا داشتیم، این همه ما در این مدت .... دیدیم همه این‌ها هم یک کنار ایستاده‌اند. نگاه به کارهایم کردم، خب کارها و مسائل و این‌ها، دیدم همه این‌ها اصلاً با من نیست! هرکدام رفت در جای خودش! و هرکدام رفت در عالم خودش! و هرکدام رفت در آن موقعیت خودش! هیچی با خودم نیست! خودم با خودم هستم! یک دفعه مرا وحشت گرفت، عجب! پس الآن با چه حالی و با چه موقعیتی من دارم می‌روم به ملاقات خدا؟ این خدایی که در همه این

مدت ما او را در کنار خودمان می‌دیدیم، ما با او راز و نیاز می‌کردیم، دوستش داشتیم، با او حرف می‌زدیم، با او درد دل می‌کردیم، ... پس کو؟ چه دارم ببرم؟ چه چیزی را دارم که عرضه کنم؟ دیدم هیچ! صفر! صفر! راحت! یک نیم هم پای پرونده‌مان نوشته‌اند! همین!

در همین وضعیت یک مرتبه دیدم عجب! یک چیزی در من هست! آن هم خیلی قوی است! آن امید به رحمت خداست! همان خدائیت خدا! همان رحمت خدا! دیدم این را دارم ... و دیدم که فقط همین همراهم هست. نماز، دیدم همراهم نیست، روزه‌هایی که گرفتم همراهم نیست، مسائل و اشتغالات و این مطالب و فلان و این‌ها ... فقط و فقط تنها چیزی که دیدم همراهم هست و آن از من جدا نشد، و آن را نتوانست کسی کنار قرار بدهد، دیدم همین امید به رحمت خدا و خدائیت خداست! دیدم به به! این یک چیزی است که به خود خدا می‌توانم نشان بدهم بگویم حواست باشد این را داریم! این را نمی‌توانی دیگر کاری بکنی! هر کاری

بکنی این یکی ... یک مرتبه حالت شغف عجیبی
[پیدا کردم] گفتم پس چرا زودتر این قضیه انجام
نمی‌شود؟ حالا که اینطور است چرا زودتر انجام
نمی‌شود؟ خب ولی یک مرتبه صحنه برگشت و
صحنه‌های بعدی این نمایش، قسمت‌های بعدی ...
آن جا فهمیدم عجیب! این که حضرت می‌نویسد در
این جا **وفدت علی الکریم**، درست است! واقع همین
است!

مگر سلمان می‌تواند نماز شب‌هایش را بردارد
ببرد به خدا عرضه کند؟ مگر سلمان می‌تواند آن علم
و آن قدرت و آن مقام و موقعیتش را: خدایا بین من
چه موقعیتی دارم! چه مقامی دارم! اصلا مگر به
مُخیله سلمان خطور می‌کند؟ مگر خطور می‌کند؟
مگر اصلا به مخیله سلمان به یک طرفه العینی می‌آید
که من سال‌های سال در طلب او بودم؟ خب چون
سلمان هم عمرش خیلی زیاد بود، خیلی زیاد نقل
می‌کنند، مختلف هم نقل می‌کنند. سالهای سال من
دنبال بودم، از این صومعه به این صومعه از این
راهب به آن راهب تا رسیدم و فلان و بعد هم این
مسائل. اصلا مگر خطور می‌کند؟ اصلا مگر خطور

می کند من آن کسی هستم که صاحب اسرار شریعت هستم، صاحب اسرار طریقت هستم، صاحب سرّ هستم، منّا اهل البیت هستم ... این ها را ببرم به خدا نشان بدهم، این ها را ببرم عرضه بدارم؟ اصلاً و ابدا! این ها مربوط به ماست. پس امیرالمؤمنین علیه السلام درست نوشت! صحیح نوشت. چرا؟ چون دارد سلمان به خدا وفود می کند! چون دارد به خدا وفود می کند باید آن چیزی را هم که عرضه می دارد، آن مکتوبی را که در این جا باید آن مکتوب را به آن توجه کند، آن همان چیزی باشد که مناسبت با این مقام و مناسبت با این داشته باشد. خب این ها واقعیت است دیگر.

الهی هب لی کمال الإنقطاع الیک؛ خدایا کمال انقطاع را نصیب من کن. یعنی من از همه چیز بپریم، فکرم، عقلم، نفسم، تعلقاتم، همه این ها قطع بشود و فقط یک تعلق بماند و آن تعلق رسیدن به توست. انقطع الیه، یعنی به آن رسید، از همه جا بترید و به این نقطه وصل شد. این را می گویند انقطاع. **انقطع الیه.**

الهی هب لی کمال الإنقطاع الیک؛ خدایا این اتصال

به تو و انقطاع از خلق، این را نصیب من کن. به من بچشان. خیلی عجیب است ها! انسان وقتی یک همچین حالاتی به او دست می‌دهد، البته حالا یک ذره‌ای! کجا آن چه را که بزرگان ادراک می‌کرده‌اند ما می‌فهمیم تازه می‌فهمد عجب! تازه کلمات بزرگان را یک مقداری بفهمی نفهمی، همچین یک خرده می‌تواند تجزیه و تحلیل کند. تازه دعای ابی حمزه حضرت سجّاد را می‌تواند یک مقداری رویش فکر کند. تازه مناجات شعبانیه را یک مقداری می‌تواند رویش تأمل کند. تازه دعای عرفه حضرت سیدالشهداء را می‌تواند بخواند. ببیند حضرت که این دعا را می‌خواند و گریه می‌کرد مثل ابر بهار، برای چه بوده؟ آیا این گریه‌ها همه مصنوعی بوده؟! بله؟! یا می‌خواستند به ما یاد بدهند؟! برای چه بوده؟ که همین‌طور حضرت می‌خواند و متحول می‌شود و منقلب می‌شود.

الهی هب لی کمال الإنقطاع الیک؛ خدایا کمال

انقطاع را به من ببخش، که این خودش هم بخشش از ناحیه توست و من به واسطه فیض این بخشش است که می‌توانم به تو منقطع بشوم.

وانر ابصار قلوبنا بضیاء نظرها الیک؛ چشم

دل ما را به واسطه آن روشنایی دیدار تو باز کن! وقتی که این نظر به تو می‌کند، این چشم دل ما باز بشود، وقتی که دارد نگاه می‌کند، و تو را فقط می‌بیند و تو را مؤثر می‌بیند، و تو را همه چیز می‌بیند و تو را همه مسبب‌الأسباب می‌بیند و همه عالم را از وجود تو می‌بیند و تو را در همه امور ساری و جاری می‌بیند. اگر ما کمی به این مسائل معرفت داشتیم چه می‌شد قضایا؟ چه می‌شد قضایا؟ آن وقت این حرفها را می‌زدیم؟ این کارها را می‌کردیم؟ آیا ما یکی از این حرفها را دیده‌ایم که بزرگان بزنند؟! همین حرف‌هایی که همه جا هست و همه جا مثل نقل و نبات می‌زنند؟!

**وانر ابصار قلوبنا بضیاء نظرها الیک. حتی
تخرق ابصار القلوب حجب النور فتصل إلى معدن
العظمة و تصیر ارواحنا معلقة بعز قدسک؛ تا**

این که نه تنها از حجاب‌های کثرت و مردم ظلمانی و عالم دنی و دنیا و شهوات و هواها و هوس‌ها، اینها که هیچ! اصلاً راجع به اینها صحبت نمی‌کنیم، از عوالم نورانی بگذریم، از عوالم معنا رد بشویم.

تخرق ابصار القلوب حجب النور! حجاب‌های نور،
عوالم و کثراتی که مربوط به عوالم ربوبی است،
مربوط به حقائق عالم ربوبی است، در آن جا متوقف
نشویم، نعمات تو را که در آن عوالم می‌بینیم نایستیم،
از ماسوای تو که آن‌ها ظهور آثار جمال و جلال تو
هستند، از آن هم بگذریم.

مرحوم حدّاد رضوان الله علیه یک وقت
می‌فرمودند: مرحوم آقا [علامه طهرانی] می‌فرمودند
از قول ایشان آسید محمد حسین! گاهی از اوقات
اتفاق می‌افتد برای من که مرا از عوالمی عبور
می‌دهند که تا بخواهم ببینم در آن عوالم چه گذشته
است، می‌بینم عوالم دیگری را رد کرده‌ام! تا
می‌خواهم ببینم که در آن عالم چه خبر بوده؟ چه
مسائلی بوده...؟ می‌دانید چه مسائلی؟ همین قدر
بگویم نسبت یکی از آن عوالم به این عالم ماده با
تمام [بزرگی] که دارد، نسبت قطره به دریاست.
دیگر چه بگویم؟ نسبت یکی از آن‌ها به آن چه که ما
در این عالم حس می‌کنیم نسبت یک قطره است به
دریا. آن عالم هم هم همین طور به نسبت عالم بالاتر
خود. تا بخواهم ببینم در آن‌ها چه بوده، می‌بینم که

مرا از یک عوالم دیگری عبور دادند و عالم قبلی اصلاً رفت! و من رد شدم!

این‌ها حجاب‌های نورانی است. حجاب است، باید رد بشود، و نباید بماند. همه این‌ها در نفس قرار دارد، و بعداً یکی یکی می‌آید سراغش، فعلاً باید رد بشود. از آثار جمال پروردگار باید رد بشود، از نعمت‌های عوالم دیگر که عوالم مثال و ملکوت و این‌ها است، همه باید رد بشود، از خصوصیات جمالیه باید رد بشود.

یکی از دوستان می‌گفت من داشتم راجع به آثار جمال با خودم فکر می‌کردم که این جمال پروردگار چه مرتبه‌ای می‌تواند داشته باشد وقتی که تجلی می‌کند؟ یک مرتبه دیدم که یک ظهور از آن ظهورهای جمال آمد و بر دلم خورد و از آن حقیقت جمالی که مشاهده کردم حالتی در نفس و در قلبم پیش آمد که اگر آن حالت را به تمام اهل کره زمین تقسیم می‌کردند همه آن‌ها مست و حیران می‌شدند! می‌گفت یک مرتبه دیدم تمام کره زمین! تمام افراد، مسلمان‌ها، غیر مسلمان‌ها... این حالت مرا

بخواهند بین آنها تقسیم کنند، همه آنها مست می‌شوند و از خود بی‌خود می‌شوند. این‌ها همه چیست؟ حجب‌النور است. از این‌ها باید رد شد. ببینید آن بالا چه خبر است! که حضرت می‌گوید ما را از این‌ها رد کن! آن‌جا چیست قضیه؟!!

یک روز خدمتتان عرض کردم، در دعای ابوحمزه بود، چه بود؟! یک کسی از همین آشنایان که هنوز هم در قید حیات است، ایشان برای خود من تعریف می‌کردند در همان زمان سابق، زمان شاه. گفتند که صبح من رفته بودم در بیمارستان برای دیدن رفیقم که در بیمارستان بود، همینطور فکر می‌کردم که انسان خلاصه باید از این چیزها بگذرد، سالک باید از این آثار جمال بگذرد و نگاه نکند، توجه نکند، فکر نکند... در همین حین می‌گفت یک‌دفعه یک پرستار آمد، نمی‌دانم چه کند، سرم بزند، سرمش را عوض کند... خب آن موقع هم حجاب درست و حسابی که نبود. می‌گفت ما چشممان افتاد به این و دیگر محو جمال این و خلاصه هرچه بود نمی‌دانم حالا... این می‌گفت دیگر فکر و ذکر ما در این مسئله بود و بعد شب

سه‌شنبه‌ای بود که به مسجد رفتیم و مرحوم آقا [علامه طهرانی] هم مشغول صحبت بودند.

بله، در حینی که نشسته بودم و داشتم به آقا نگاه می‌کردم ولی فکرم در بیمارستان بود، یک دفعه آقا که داشتند صحبت می‌کردند فرمودند: بله! آقایان می‌گویند ما باید از جمال بگذریم، بابا دست یک زن تو را گیج می‌کند! آخر چی را بگذریم بگذریم بگذریم؟! تو نگاه کردن به یک دست زن ... توجه می‌کنید؟ آن وقت می‌گویند بگذریم! این کار هرکسی نیست! این‌ها چیست؟ این‌ها می‌شود **حجب** **النور**. چون آن‌ها حجب النور است دیگر. آن نور مربوط به عوالم ربوبی است. آن وقت می‌گویند تو که از یک نگاه کردن آنقدر فکر مشغول می‌شود چطور می‌توانی از حورالعین بگذری؟ حورالعین را چه می‌کنی؟

یک وقت مرحوم آقا رضوان الله علیه می‌فرمودند اگر شخصی بدون آمادگی و بدون استعداد خداوند آن جمالش را در قالب حورالعین و امثال ذلک به او بنمایاند، دیگر در دنیا نمی‌تواند زندگی کند و توان

گذران دنیا را ندارد. این‌ها را فعلا خدا نشان نمی‌دهد، این‌ها را می‌گذارد برای آن موقع. می‌گوید این‌ها باشد بعداً، فعلا این‌جا را بگذران، این اوضاع دنیا را فعلا بگذران، حالا باشد برای آن‌جا، طلبت باشد. اما خب آن‌هایی که این مطالب را گذرانند، شما همین طوری نگاه نکنید حالا یک شخصی دارای یک مقاماتی، یک موقعیتی و خصوصیتی است، همین طوری که نمی‌شود.

امیرالمؤمنین علیه السلام عرضه می‌دارد: **حتی**

تخرق ابصار القلوب حجب النور؛ این چشم دل

ما، این بصیرت ما، این تحمل ما، این سعه وجودی

ما را که تو دادی، بیاید و حجاب‌های نور را پاره کند

و کنار بزند و ما را به همان نقطه مقصود و همان

غایت منظور، به آن‌جا برساند. ما این‌جا نایستیم، در

این‌جا تأمل نکنیم، در این مسائل و علم غیب و

مکاشفات و شهودها و مسائل و این‌ها نایستیم.

این‌ها را رد کنیم. **حتی تخرق ابصار القلوب؛** این

چشم‌های قلب، یعنی همان حالت استعداد و آمادگی

که قلب با آن حالت می‌تواند مشاهده کند، آن را

می‌گویند چشم قلب، **حتی تخرق ابصار القلوب**

حجب النور؛ این حجاب‌های نور را کنار بزند،
فتصل الى معدن العظمة؛ برسند به همان معدن
عظمت که مقام ذات پروردگار است. جایگاه
عظمت، همان حقیقت وجود صرف، همان معنای
بسیط‌الحقیقة، همان معنای ذات لایتناهی که آن معدن
است و منشأ است برای همه اسماء کلیه و برای همه
صفات کلیه. به آن‌جا امیرالمؤمنین می‌فرماید ما
برسیم. حواسمان جمع باشد به این عوالم پایین دل
خوش نکنیم!

وتصیر ارواحنا معلقة بعزّ قدسک؛ و ارواح ما
در عز قدس تو همینطور به حال طیران و به حال
پرواز دربیاید.

الهی و الحقنی بنور عزّک الأبهج؛ خدایا مرا
به آن نور عزّ ابهج که دارای بهاء بیشتر و تشعشع
بیشتر است که بالاترین مرتبه هست، مرا به آن مرتبه
ملحق کن. نور مقام عزت یعنی چه؟ یعنی مقام فناء
ذات! این را امیرالمؤمنین علیه السلام صریح دارد
می‌گوید. آن نوری که وقتی که بتابد در مقام عزّت
پروردگار، دیگر غیری را باقی نمی‌گذارد،

امیرالمؤمنین عرضه می‌دارد خدایا مرا ببر آن‌جا! که آن نور عزّت بزند و تمام شرایش وجود ما را قطع کند و تمام آثار وجود ما را از بین ببرد و تمام انانیت‌ها و آثار نفس ما را مضمحل کند و هیچ چیزی از وجود ما حتی همان وجود ثابت ما، آن را هم از بین ببرد. چون در مقام تجلی آن نور عزت دیگر حتی عین ثابت هم باقی نمی‌ماند. یعنی همان نقطه شروع. حتی همان نقطه شروع هر شخص که همراه با آن خصوصیت و هویت خارجی او نمودار می‌شود، آن هم حتی باقی نمی‌ماند! و این یکی از ادله منقوله‌ای است که دلالت بر فناء ذاتی می‌کند. چون مقام نور عزّت هیچ چیزی را جز ذات پروردگار نمی‌تواند تحمل کند. غیرتش غیر نگذاشت. وقتی غیرت خدا تجلی می‌کند، دیگر غیری باقی نمی‌ماند، پس معلوم می‌شود در این‌جا این‌طور نبوده که فقط او باشد، غیر او هم بوده.

الهی و الحقی...؛ خیلی عبارت عجیبی است.

این عبارت دلالت می‌کند بر این‌که حضرت فقط و فقط از خدای متعال طلب فنای ذاتی را می‌کند، که حتی ذات مرا هم باقی نگذار. صفات را که از بین

می‌بری، اسماء را که از بین می‌بری، خصوصیات آن
هویت که مرا تشکیل می‌دهد، آن منیت مرا، آن مرا،
آن را هم که از بین می‌بری، خود مرا هم از بین ببر.

والحقتی بنور عزّک الأبهج فأکون لک عارفا!

حالا چه می‌شود؟ که عارف به آن حقیقت ذات
خودش قرار بدهد. پس من اگر در این نور عز ابهج
تو وارد نشوم عارف نیستم. به بخشی از آثار تو
عارفم. به بخشی از مظاهر تو عارفم. به بخشی از
خصوصیات ذات تو عارفم.

وعن سواک منحرفا؛ و از سواى تو من برکنار

باشم. از هرچیزی که سواى توست، من بر کنار
باشم.

ومنک خائفاً مراقبا؛ و همه‌اش در حال خشیت

از تو و مراقب با حضور تو، حضور در مقام عزّ تو
باشم. این را می‌گویند مراقبت در آن مرتبه. مراقبت
در آن نقطه.

یا ذالجلال و الإکرام؛ این دعای قنوتی بود که از

مناجات شعبانیه است و بزرگان این دعا را
می‌خوانند، خیلی خوب است رفقا حفظ کنند و
خیلی از دعاهای قنوتشان را با این انجام بدهند.

ماه شعبان، یکی از خصوصیاتى که داشته، روز نیمه شعبان است که روز ولادت حضرت صاحب الأمر عجل الله تعالی فرجه الشریف است و معلوم است که این روز و آن شب چه شبى است و چه خصوصياتى دارد. آن شبى است که مقام ولایت، ولایت حقّه و حى در عالم وجود ظهور ناسوتى پیدا کرده و به واسطه این، آن تجلّی اعظم پروردگار تحقق خارجى پیدا کرده.

لذا بسیار شب مهمى است، و مرحوم آقا رضوان الله عليه همیشه تأکید داشتند که رفقا یک همچنين شبى را احیاء داشته باشند. و خودشان هم همیشه شب‌های نیمه شعبان را احیاء داشتند و دعای کمیل هم می‌خواندند و رفقا هم خوب است که این جهت را داشته باشند. حالا یا دسته‌جمعى یا غیر دسته‌جمعى یا در منزل، این دیگر بسته به حال و خصوصیت خود افراد هست، به هر کیفیتى که هر کسى می‌تواند. و خوب است که انسان در ماه شعبان و به خصوص آن روزهای آخر را روزه بگیرد و متصل به ماه رمضان کند.

راجع به ماه رمضان دیگر هرچه انسان بگوید

گمان نمی‌کنم که بتواند حق ماه مبارک را ادا کرده باشد. رفقا هم می‌دانند راجع به خصوصیت ماه مبارک قبلاً مطالبی خدمت رفقا عرض شده، کیفیت سحری، کیفیت افطار، بیدار بودن شب‌های ماه مبارک رمضان، حتی الإمكان، خصوصاً آن دهه سوم را بهتر است که تا صبح بیدار باشند، و به جایش بعد از ظهر بخوابند، یا قبل از ظهر، چون خیلی نسبت به این مسئله تأکید شده است. بنده به یاد دارم، راجع به احیای به خصوص دهه آخر ماه رمضان چقدر بزرگان تأکید داشتند و خلاصه می‌خواستند این‌طور وانمود کنند که این ماه رمضان در آن دهه سوم ظهور پیدا می‌کند. یعنی این بیست روز مقدمه برای آن دهه سوم است که خلاصه آن دشت آدم را در دهه سوم می‌دهند، آن هدیه و خصوصیات در دهه سوم هست. لذا خیلی باید توجه بیشتر کرد، و هرچه انسان بتواند حال خودش را در یک وضعیتی قرار بدهد همانطوری که عرض کردم از نقطه نظر غذا و مأكولات و این‌ها، که بتواند بهتر ادراک این روزهای متبرّکه را بکند، این نصیب بیشتری برده.

و انشاءالله امیدواریم که خداوند همان روزه و همان حالی که برای پاکان درگاه خودش نصیب می‌کرد، آن روزه‌های خاص، و خاص‌الخاص، روزه‌ای که نه تنها امساک از خورد و خوراک، و نه تنها جلوگیری از خواطر نامناسب و ناصالح، بلکه حتی از انصراف به غیر ذات حق و پروردگار هم [در آن جا امساک می‌شود] همان‌طوری که امیرالمؤمنین علیه السلام در مناجات شعبانیه فرمودند، حتی نسبت به او هم خداوند توفیق بدهد که از آن توجه به ذات پروردگار در همه امور، امور عادی، امور خیالی، امور مثالی، امور قلبی، امور فکری، در همه این‌ها، آن توجه به ذات پروردگار و انقطاع به سوی او را از دست ندهیم. این می‌شود روزه. آن روزه‌ای که مربوط به خاص‌الخاص است، این روزه است.

نگوییم حالا این مربوط به ما نیست و آن برای اولیاء و بزرگان است نه! ما یک مقدار جرأت هم داشته باشیم! بعید ندانیم! چه اشکال دارد؟ حالا خدا در همه بیست و چهار ساعت نصیبت نکند، دو ثانیه‌اش را هم بکند، باز هم خوب است، سه ثانیه هم از آن حال و هوا قسمت بکند، باز ارزش طلب را

دارد که انسان از خدا طلب کند که او را در آن حال و هوا قرار بدهد. توجه کردید؟ انشاءالله از آن روزه‌ها خدا قسمت کند. از آن روزه‌هایی که چه گیر بنده‌های خدا می‌آمد، چه گیر این اولیاء خدا بعدش می‌آمد که بلند می‌شدند و به عنوان شکرگزاری از آن نعمت و موهبت‌ها به زیارت ائمه و به زیارت اولاد ائمه می‌رفتند؟ شکر گذاری! خب این‌ها خیلی عجیب است، شوخی نیست. این‌ها یک کار را از روی عادت انجام نمی‌دادند.

احساس می‌کردند! گیرشان می‌آمد! گیرشان می‌آمد! می‌رسیدند، و بهره می‌بردند و بعد خلاصه در این وضعیت دیگران را هم دعوت می‌کردند. انشاءالله امیدواریم که خداوند تفضلی بکند و از آن‌چه که به بزرگان درگاهش و منقطعین به سوی خودش قسمت کرد همه ما را بهره‌مند بگرداند.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ